

OCW

 Postbus 4250
 3006 AG Rotterdam
 Stationssingel 80
 3033 HJ Rotterdam

 T 010 - 453 75 00
 info@rvko.nl
 www.rvko.nl

 Datum : 12 februari 2021
 Betreft : Nationaal Programma Funderend Onderwijs

Geachte [REDACTED], beste [REDACTED]

Met dank voor het vertrouwen geven we u hierbij de reactie vanuit de RVKO op het concept *Nationaal Programma Funderend Onderwijs*. Onze reactie sluit nauw aan op de reacties van de andere Rotterdamse besturen, zoals u zult lezen.

Om te beginnen zijn we blij met de gerichte aandacht voor alle leerlingen in het funderend onderwijs vanwege de bijzondere onderwijssituatie die is ontstaan door de maatregelen tegen de verspreiding van corona. Onze reactie richt zich op leerlingen in de leeftijd t/m 12 jaar; wij zijn immers een po-bestuur. We waarderen het dat de scholen zelf de regie houden en dat zij maatwerk kunnen leveren. Alleen op deze manier kunnen we namelijk voor alle leerlingen het verschil blijven maken. We weten op voorhand immers al dat niet alle kinderen op dezelfde manier geraakt zijn door de lockdown en het thuisonderwijs. In de planvorming en uitvoering móet er dus echt rekening gehouden worden met de verschillen tussen de kinderen.

Onze grondslag

De grondslag voor onze reactie betreft eerst en vooral de leerlingen om wie het gaat. Door de coronacrisis wordt nog zichtbaarder dan voorheen dat het meeste onderwijs zoals we dat nu kennen en bieden, ontoereikend is om kinderen die opgroeien in sociaal-economisch lastige contexten adequaat tegemoet te komen in wat ze nodig hebben. Dat mogen we als samenleving niet accepteren en daar moeten we allemaal onze verantwoordelijkheid voor nemen. Wij pleiten ervoor om te denken en handelen uit de diepgaande overtuiging dat het om kansen scheppen gaat, voor ieder kind. En dus niet denken en handelen vanuit een achterstandsparadigma en bijbehorende reparatie-interventies. Ten tweede de leraren en schoolleiders die als professionals dagelijks lastige beslissingen moeten nemen, over hoe zij hun leerlingen het best kunnen bereiken en bedienen. Ze zien zich voor vraagstukken geplaatst die hun individuele verantwoordelijkheid te boven gaan. Dit kan alleen in eendrachtige samenwerking opgelost worden, door alle betrokkenen in en om het onderwijs. Dit alles vraagt om breed vormend onderwijs. Laten we de ontstane situatie benutten om gezamenlijk met alle betrokkenen de handschoen op te pakken, startend met het *Nationaal Programma*.

Breed vormend onderwijs

Breed vormend onderwijs beoogt kinderen in staat te stellen zich in alle dimensies van het mens-zijn te ontwikkelen, zodat zij de kans krijgen hun talenten en mogelijkheden optimaal te ontplooiën. Het curriculum van breed vormend onderwijs brengt kinderen in aanraking met een grote diversiteit aan beelden, kennis en vaardigheden (zoals geletterdheid en gecijferdheid) die het perspectief van het kind op zichzelf, op zijn/haar relaties en op de wereld verdiepen en verbreden.

Wat onze kinderen en wijzelf in de toekomstige wereld zullen ontmoeten en wat dat van ons als individu en gemeenschap vraagt, is onzeker. Die onzekerheid kunnen wij niet wegnemen, maar door breed vormend te onderwijzen vanuit vertrouwen en verbondenheid en vanuit menselijke waarden, scheppen wij een basis voor ieder kind om met die onzekerheid om te leren gaan en een eigen, waardevolle weg in het leven te gaan. Hierbij vormt de pedagogische oriëntatie steeds het uitgangspunt. Dat wil zeggen dat

keuzes steeds gemaakt worden op grond van de afweging wat goed en nodig is voor de ontwikkeling van de kinderen, gegeven de omgeving en de situatie waarin die ontwikkeling plaatsvindt.

Corona-crisis

In het *Nationaal Programma* wordt uiteindelijk met een smalle blik naar onderwijskwaliteit gekeken, waarin de testresultaten op enkele kernvakken de enige maatstaf lijken. Die smalle visie wordt gecombineerd met de continue onderlinge vergelijking van leerlingen, leraren en scholen. Deze onnodige en ongewenste vernauwing van het gesprek over goed onderwijs speelt de actuele discussie over wat werkelijk nodig is voor kinderen parten. Natuurlijk zullen we onvermijdelijk verschillen zien zolang we vooral cognitieve testresultaten als maatstaf hanteren en leerlingen blijven vergelijken met pre-corona jaren. Als we ons slechts richten op het repareren van deze testresultaten, versterken we ook de tredmolen van normatieve vergelijking en competitie waar we in zitten.

We kunnen echter de coronacrisis ook aangrijpen als een ongekeerde gebeurtenis, die eenieder diep raakt en om die reden om een oplossing vanuit een breder perspectief vraagt. Dat perspectief is: wat is er nodig om kinderen blijvend hun talenten en mogelijkheden in brede zin te laten ontplooiën. Dit heeft twee consequenties. De eerste is dat de cognitieve ontwikkeling, resp. cognitieve prestaties, integraal onderdeel blijft uitmaken van het onderwijs. Ten tweede dat de school in het vervolg en alle betrokkenen in en om het onderwijs (ouders, kinderopvang, jeugdzorg, etc.) naast elkaar gaan staan, samen nadenken over wat er al gebeurt, en zien wat er nodig is om zo gezamenlijk breed vormend onderwijs te creëren.

Hieronder gaan we nog nader inhoudelijk in op punten uit uw *Nationaal Programma*.

Vertraging

De focus op 'inhalen van de vertraging' is begrijpelijk, maar we vragen daarbij wel aandacht voor het leer- en ontwikkelingspotentieel van onze, jonge, leerlingen. Een grote groep leerlingen heeft ongetwijfeld onder meer of mindere begeleiding van huisgenoten andere dingen geleerd naast die op het lesprogramma stonden. Laten we die wetenschap het uitgangspunt laten zijn van het Nationaal Programma.

Als vanzelfsprekend uitgaan van achterstanden die leerlingen hebben opgelopen, leidt mogelijk tot blikvernauwing. En daarmee wellicht tot een onbedoelde versmalling van de opdracht die het onderwijs heeft, namelijk een versmalling tot het inlopen van de cognitieve achterstanden. Naar ons idee is dat schadelijk voor alle leerlingen. Onze wens is om structureel en zichtbaar voor alle betrokkenen ook evenredig veel tijd en aandacht te besteden aan de sociaal-emotionele en executieve ontwikkeling van leerlingen.

Vooruit kijken

Het beoogde resultaat van het *Nationaal Programma* om binnen vier jaar de vertragingen in te lopen, kan leiden tot grotere druk op de scholen. Er moet in dat geval namelijk steeds 'achterom gekeken' worden naar de maat die we nu vastleggen. Deze maat lijkt 'het reguliere programma' te zijn. Bovendien komen er allerlei middelen in de vorm van financiën, ondersteuners en onderzoekers de school in die deze focus vasthouden. Deze focus moet gepaard gaan met de verlangde extra inzet van onderwijsprofessionals om de vertragingen in te lopen. Dat leidt mogelijk tot ongewenste werkdrukverhoging. Laten we ook hier de regie bij de scholen leggen. Laten we met elkaar vaststellen welke (systeem-) wijzigingen mogelijk zijn om juist ook vooruit te kijken naar een onderwijsstelsel dat past bij de andere resultaten die verwoord zijn, kwaliteit van het onderwijs, effectieve interventies, vertrouwen in de professionals. De sleutel daarbij is dat we nu de gelegenheid met elkaar hebben om een nieuw 'regulier programma' samen te stellen, passend bij de wensen en eisen van de 21^e eeuw. Als we de focus op die manier verleggen naar de toekomst, dan motiveren we de aanpak van het *Nationaal Programma* vanuit een positieve invalshoek gericht op de lange termijn, en niet slechts op vier jaar bijspijkeren.

Toetsen

Om te zien waar een leerling staat, zetten we voortdurend toetsen en vragenlijsten in. Hiervoor hebben we een zorgstructuur ingericht die ons een goed zicht geeft op de individuele leerling en op de staat van het onderwijs dat we bieden. We vragen om deze structuur zoveel mogelijk te handhaven omdat wij daaruit voldoende informatie halen over de leerlingen. (Extra) toetsen in het kader van de 'corona-achterstanden' vinden we, zoals al aangegeven, de negatieve focus. Bovendien brengt extra toetsen meer stress voor leerlingen omdat de aandacht heel sterk op

presteren ligt. Juist in het kader van de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen, willen we het vertrouwen krijgen dat wij met de bestaande zorgstructuur de juiste beslissingen kunnen nemen.

Rol van de gemeente

Van belang is dat de gemeente aanvullende en randvoorwaardelijke maatregelen treft in dienst van het maatwerk dat het onderwijs levert. Het gesprek tussen gemeente en scholen moet daarover gaan. Zeker met de opdracht die in het huidige *Nationaal Programma* staat, moeten de scholen ook op dit vlak de regie hebben. De gemeente heeft immers haar eigen onderwijsbeleid; de extra middelen zijn niet bedoeld om daar sterker op in te zetten.

Enkele specifieke opmerkingen:

- Meer tijd nemen voor de analyse van de huidige stand van zaken. Als we dat nu snel gaan doen, dan is de focus (wederom) achterstanden inhalen en zien we wellicht andere, positieve, effecten over het hoofd. Bovendien vraagt een snelle analyse vrijwel zeker om extra toetsen in enige vorm. Dat leidt mogelijk tot meer stress bij leerkrachten, maar zeker ook bij leerlingen en hun ouders.
- Goed om na te gaan wat er met cursusduurverlenging precies bedoeld wordt en of dit ook een optie in het po is. Doubleren is weinig zinvol gebleken uit vele onderzoeken dus laten we dat niet als mogelijkheid inzetten.
- Zet stevig in op de overgang po-vo en dan niet alleen voor de huidige groep-8-leerlingen maar met het oog op een nieuw model overgang po-vo. Zorg dat er goede, inhoudelijke samenwerking op gang komt/ voortgezet wordt tussen po en vo met als doel dat de kansrijke advisering in vruchtbare aarde valt, nu en in de toekomst.
- Hou in de gaten dat het geven van extra geld niet direct leidt tot inzetbaar personeel. Veel van de beoogde maatregelen vragen om inzet van professionals. Er is nog steeds een enorm en groeiend personeelstekort in het primair onderwijs. Meer regelruimte voor de uitvoering van 'Slim Organiseren' waarmee ruimte wordt gecreëerd voor meer diversiteit en flexibiliteit binnen de onderwijsteams, kan een bijdrage leveren. Er bestaat een enorm risico dat, wanneer extra middelen niet expliciet binnen het onderwijs worden ingezet, nog meer bevoegd personeel uitstroomt naar allerlei commerciële bureaus die functies in de aantrekkelijkste onderdelen van het onderwijsvak aanbieden. Het effect hiervan zal zijn dat de mogelijkheden die we binnen het onderwijs hebben om leerlingen dat te bieden wat nodig is afnemen in plaats van toenemen.

Of het nationaal plan een bijdrage aan de ontwikkeling van kinderen zal leveren en hen écht kansen zal geven voor de toekomst, hangt sterk af van de mate waarin de scholen ruimte en tijd krijgen voor het bieden van maatwerk voor alle leerlingen. En niet gebonden worden aan programma's voor toetsing en dataverzameling, zoals nu de leidraad in uw *Nationaal Programma* is. Dit vraagt lef en gezamenlijkheid in de aanpak.

We zijn graag bereid hierover met u verder in gesprek te gaan.

Met vriendelijke groet,

namens het College van Bestuur van de
Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs

[Redacted signature]
06-1 [Redacted]

RVK

Adresgegevens voor het lokale distribuier

Postbus 4250
3006 AG Rotterdam

PostNL
Afz. 3006 AG 4250

€1,80

NEDERLAND
12.02.21
NetSet FR 942456

PO

Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

RS1CC #XS3DX0X#00#0000#